

แนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

GUIDELINES FOR BUDGET MANAGEMENT AACORDING TO THE PRINCIPLES OF
GOOD GOVERNANCE OF SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PHRA NAKHON SI
AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

^[1]ณัฐกานต์ ฤทธิจันทร์ Nutthakarn Litthijan ^[2]พระครูวิรุฬห์สวดคุณ Phrakhruwirunsuttakun

^[3]อินธา ศิริวรรณ Intha Siriwan ^[4]สุทธิศ สวัสดิ์ Suthit Sawaddi

^[1] ^[2] ^[3] ^[4]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Nutthakarn447@hotmail.com

Article Received: May 12, 2024, Revised: August 23, 2024, Accepted: August 25, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน 2) ศึกษาวิธีการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มอย่างผู้บริหารและครู จำนวน 186 คน ใช้สถิติวิเคราะห์ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิธีการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 5 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดตั้งงบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการติดตามตรวจสอบประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ และด้านการบริหารการเงิน บัญชี และสินทรัพย์ ตามลำดับความสำคัญ 2) ผลการวิธีการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล มีวิธีการดังนี้ (1) หลักความรับผิดชอบ มีการประชุมกับผู้ใต้บังคับบัญชาให้รับผิดชอบเรื่องการเงินและงบประมาณชัดเจน (2) หลักการกระจายอำนาจ มีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรให้รับผิดชอบงบประมาณการเงิน (3) หลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการรับรู้กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี (4) หลักประสิทธิภาพ มีแผนการใช้จ่ายงบประมาณชัดเจน มีตัวชี้วัด ในโครงการบริหารด้วยความโปร่งใส (5) หลักความเสมอภาค มีการจัดสรรงบประมาณให้มีความเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกว่า ส่วนงานใดส่วนงานหนึ่งต้องได้มากกว่ากันจนทำให้เกิดการแตกแยกในองค์กร และ (6) หลักความโปร่งใส มีคณะกรรมการทำงานการจัดสรรงบประมาณให้ชัดเจนตรงไปตรงมาอย่างมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ 3) แนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ดังนี้ (1) หลักประสิทธิผล ต้องมีกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (2) หลักความรับผิดชอบ ควรมีการประชุมวางแผนกับผู้ใต้บังคับบัญชา (3) หลักการกระจายอำนาจ มีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรให้รับผิดชอบงบประมาณการเงิน (4) หลักการมีส่วนร่วม ควรเปิดโอกาสผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการรับรู้กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี (5) หลักประสิทธิภาพ ต้องมีแผนการใช้จ่ายงบประมาณชัดเจนตรงตามตัวชี้วัดในโครงการด้วยความโปร่งใส (6) หลักความเสมอภาค ควรจัดสรรงบประมาณให้มีความเท่าเทียม

กัน และ (7) หลักความโปร่งใส ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานการจัดสรรงบประมาณให้ชัดเจน
ตรงไปตรงมาอย่างมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

คำสำคัญ: การบริหารงานงบประมาณ, หลักธรรมาภิบาล, โรงเรียน

ABSTRACT

The objectives of this research were as following: 1) to study the state of budget management of schools, 2) to study the methods of budget management of schools according to the principles of good governance, and 3) to propose the guidelines for budget management according to the principles of good governance of schools under the Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 1. The mixed research methods were used in the study. The quantitative data were collected by questionnaires from 186 samples consisting of teachers and school administrators and analyzed by percentage, mean and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 5 key-informants and then analyzed by content analysis. The results of the study showed that: 1) The state of budget management of schools was at a high level overall. The descending order started with setting a budget, followed by budget allocation, follow-up and monitoring the budget using, and management of money, accounting and asset respectively. 2) The methods of budget management of schools according to the principles of good governance were as following: (1) Responsibility; there were meetings with personnel responsible for finance and budget, (2) Decentralization; to assign personnel responsible for the budget formally, (3) Participation; stakeholders were welcome to participate in setting the annual operation plan, (4) Efficiency; there were plans and indicators for budget spending, (5) Equality; the budget was distributed to school units equally, and (6) Transparency; there was a set of committee responsible for budget management. 3) The guidelines for budget management according to the principles of good governance of schools under the Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area 1 were as following: (1) Effectiveness; there must be work process systematically and effectively, 2) Responsibility; there should be meetings between school administrators and personnel regularly, (3) Decentralization; to assign a particular personnel responsible for the budget, (4) Participation; to invite stakeholders to participate in setting the annual operation plan, (5) Efficiency; there should be plans for budget spending relevant to indicators of each project, (6) Equality; the budget should be distributed to each unit in school equally, and (7) Transparency; there should be a set of committee responsible for budget management.

Keywords: Budget Management, The Principles of Good Governance, Schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและมาตรา 59 ให้สถานศึกษาของรัฐมีอำนาจในการปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริหารของสถานศึกษา และเก็บค่าธรรมเนียมที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา โดยบรรดารายได้และผลประโยชน์ที่ได้จากการบริจาคผลประโยชน์ต่างๆ ของสถานศึกษาให้ถือเป็นรายได้ที่ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553, 2553)

จะเห็นได้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้อำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารายได้ และผลประโยชน์ต่างๆ ของสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ มีอิสระในการตัดสินใจ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและบริหารการศึกษาของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้ การดำเนินงานบริหารสถานศึกษาเป็นการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐ ต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งโดยทั่วไปเรียกว่า “หลักธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในฐานะที่เป็นนิติบุคคล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักการคุ้มค่าโดยบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา ได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณบริหารงานบุคคลและบริหารงานทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการทำหน้าที่ส่งเสริมธรรมาภิบาล ให้เกิดขึ้นในภาครัฐ ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องผลักดันการปฏิบัตินโยบายของหน่วยงานภาครัฐให้มีระดับธรรมาภิบาลเทียบเท่ามาตรฐานสากล ดังนั้น ในปีพ.ศ. 2552 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการจึง ได้ศึกษาและจัดทำหลักเกณฑ์สำหรับใช้ประเมินเพื่อจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขึ้นเพื่อนำไปให้สำรวจและประเมินระดับธรรมาภิบาลของส่วนราชการและจังหวัด ในการจัดทำเกณฑ์ดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลของสถาบันต่างๆ ในระดับสากลร่วมกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย พบว่ามี 10 องค์ประกอบหลักที่สำคัญ และเหมาะสมสำหรับนำมากำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วยหลักประสิทธิผล (Effectiveness) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักความเสมอภาค (Equity) และหลักฉันทามติ (Consensus oriented) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552)

กลุ่มบริหารงานงบประมาณเป็นภารกิจหนึ่งในการบริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานงบประมาณเป็นงานที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย ข้อบังคับของกระทรวงการคลัง ปัญหาที่พบในสถานศึกษาส่วนใหญ่ พบว่า 1) บุคลากรที่ปฏิบัติงานยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในขั้นตอนการดำเนินงานบริหารงบประมาณของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ทำให้เกิดปัญหาการขาดประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ ไม่ตรงตามระเบียบ และแผนการปฏิบัติงานประจำปี 2) มีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่การเงิน บัญชี และพัสดุบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่อง 3) ภาระงานที่ได้รับมอบหมายจำนวนมาก ไม่เหมาะสมกับจำนวนบุคลากร เนื่องจากผู้รับผิดชอบมีภาระที่ต้องจัดทำกรเรียนการสอนด้วย 4) ขาดการเร่งรัด กำกับติดตามอย่างต่อเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนซึ่งผลการตรวจสอบดังกล่าว สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในหลายองค์ประกอบด้วยกัน เช่น 1) หลักประสิทธิภาพ ในเรื่องของการขาดความเข้าใจไม่ทราบถึงประโยชน์ ความจำเป็น ความสำคัญของการจัดทำแผนและการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการใช้เงิน จึงทำให้ผลการปฏิบัติงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติการประจำปี 2) หลักประสิทธิภาพ ในเรื่องของผู้บริหารขาดการเร่งรัด กำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การบริหารงาน ไม่เป็นไปตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดี และ 3) หลักการรับผิดชอบในเรื่องของภาระงานที่มาก ผู้รับผิดชอบมีภาระด้านงานสอน ทำให้การปฏิบัติงานไม่ทันเวลา เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2566)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ที่จะได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาให้มีธรรมาภิบาลมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อสถานศึกษาขยายโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและหัวหน้างานงบประมาณ/การเงินของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 352 คน จาก 176 โดยกำหนดสุ่มตัวอย่างแบบง่าย(Simple random sampling) ด้วยตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) โดยมีระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 คน จากประชากรทั้งหมด 352 คน จาก 176 โรงเรียน
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและหัวหน้างานงบประมาณ/การเงินของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 5 คน ด้วยวิธีการเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี วารสาร ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาเอกสารจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย 3) สร้างเครื่องมือวิจัย และนำเสนอร่างเครื่องมือวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป 4) นำเสนอร่างเครื่องมือวิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาและเนื้อหาารายข้อจากนั้นนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวิจัย (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป 5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย (Try Out) จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่า Cronbach's Alpha ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัย และได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.879 6) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating scale) มีเกณฑ์คะแนน 5 ระดับ

3.2 แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) ศึกษาแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 2) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเนื้อหา ความชัดเจนของภาษาของแบบสัมภาษณ์ในเบื้องต้น 3) นำเสนอโครงร่างแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา 4) นำไปใช้จริงเพื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม 1) แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย วิเคราะห์โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ 2) แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 วิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามเกณฑ์การแปลผลของคะแนนค่าเฉลี่ยระดับคะแนน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ 1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และจดบันทึกมาจำแนกประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

สภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวม		n = 186 คน			
		ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การจัดตั้งงบประมาณ	4.48	0.44	มาก	1
2	การจัดสรรงบประมาณ	4.26	0.38	มาก	2
3	การบริหารการเงิน บัญชี และสินทรัพย์	4.05	0.50	มาก	4
4	การติดตามตรวจสอบประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ	4.26	0.38	มาก	3
ภาพรวม		4.26	0.31	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในตามความมีความคิดเห็น ผู้บริหารและหัวหน้างานงบประมาณ/การเงิน มีต่อสภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดตั้งงบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการติดตามตรวจสอบประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ และด้านการบริหารการเงิน บัญชี และสินทรัพย์ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการจัดตั้งงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ ผู้บริหารและหัวหน้างานงบประมาณ/การเงินมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีการจัดทำแผน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนด มีการจัดทำแผนที่จัดทำมีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายวิธีการดำเนินการ งบประมาณ อัตราค่าจ้าง และระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน

ด้านการจัดสรรงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ ผู้บริหารและหัวหน้างานงบประมาณ/การเงิน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานด้านการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามที่สำนักงานงบประมาณกำหนด และมีการนำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

ด้านการบริหารการเงิน บัญชี และสินทรัพย์ ภาพรวม ด้านการบริหารการเงิน บัญชี และสินทรัพย์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีการติดหรือเขียนหมายเลขหรือหมายเลขครุภัณฑ์ไว้ที่ทรัพย์สินทุกรายการ และมีการบันทึกบัญชีเงินฝากคลังทันทีที่มีการนำส่งคลัง

ด้านการติดตามตรวจสอบประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีการติดตามและประเมินความเสี่ยง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และการประเมินความสำเร็จของการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยรับงบประมาณตามแผนการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ

2. วิธีการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 10 ประการ ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ มีผลการศึกษาวิธีการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีผลดังนี้

2.1 การจัดตั้งงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ผลจากการผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการจัดการตั้งงบประมาณนั้นการจัดตั้งงบประมาณผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานงบประมาณ/การเงิน ผู้บริหารครูมีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นกับผู้ได้บังคับบัญชาที่ได้รับมอบหมายงานในหน้าที่ (หลักการรับผิดชอบ) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ต้องมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของ นักเรียน ผู้ปกครอง (หลักการมีส่วนร่วม) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย และผู้บริหารต้องประเมินความเป็นไปได้หรือความเหมาะสมของโครงการที่นำไปบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีต้องมีการถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายของโรงเรียนลงสู่ระดับรายบุคคลในทุกระดับ (หลักประสิทธิภาพ) โดยมีการจัดทำข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อความเข้าใจ ที่ตรงกันและเพื่อการขับเคลื่อนแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน โครงการต่างๆในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณต่างๆ เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี ถูกต้องตามระเบียบ และผู้รับผิดชอบโครงการต่างๆ (หลักการรับผิดชอบ) ต้องรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณด้วยต้องเป็นไป ตามระเบียบสามารถตรวจสอบได้ และผู้รับผิดชอบโครงการ/หัวหน้า/เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆต้องรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้เห็นถึงความสำเร็จตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการ

2.2 การจัดสรรงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ผลจากการผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการจัดสรรงบประมาณ ผู้บริหารครูจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีการแบ่งคณะทำงานให้ชัดเจน (หลักความโปร่งใส) เพื่อสะดวกในการควบคุม ดูแล ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด (หลักประสิทธิภาพ) ผู้บริหารต้องมีการกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานที่ชัดเจนมีกำหนดปฏิทินและมีการจัดสรรงบประมาณไปยังฝ่ายต่างๆ ตามความเหมาะสมคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด (หลักความเสมอภาค) ผู้บริหารมีการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานต่างๆให้เป็นตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนด (หลักการรับผิดชอบ)และเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ/หัวหน้า/เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ (หลักการมีส่วนร่วม) ต้องเบิกจ่ายให้ถูกต้องตามระเบียบ คุ้มค่า และทันเวลาที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี

2.3 การบริหารการเงิน บัญชี และทรัพย์สินตามหลักธรรมาภิบาล ผลจากการผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านการบริหารการเงิน บัญชีและทรัพย์สิน ผู้บริหารมีการจัดทำแผนปฏิบัตินิติราชการประจำปี เพื่อตอบสนองความคาดหวังของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย (หลักการมีส่วนร่วม) ผู้บริหารต้องจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินให้ครอบคลุม จัดสรรงบประมาณให้ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย (หลักความเสมอภาค) และควรกำหนดเป้าหมายในการใช้งบประมาณให้ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายอย่างชัดเจนในการใช้งบประมาณแล้วต้องมีการรายงานการใช้จ่ายงบประมาณอย่างถูกต้อง (หลักนิติธรรม) ตลอดถึงผู้รับผิดชอบโครงการ มีการรายงานผลการดำเนินงานการใช้จ่ายงบประมาณ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย (หลักการมีส่วนร่วม) โดยมีการกำหนดเป้าหมาย จัดสรรงบประมาณให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย และกำหนดให้ผู้รับผิดชอบโครงการ หัวหน้า/เจ้าหน้าที่/บุคลากรต่างๆรายงานผลการดำเนินงานการใช้จ่ายงบประมาณ

2.4 การติดตามตรวจสอบประเมินผลการจ่ายงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ผลจากการผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านการติดตามตรวจสอบประเมินผลการจ่ายงบประมาณ ผู้บริหารควรจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี (หลักนิติธรรม) แล้วทำคำสั่งมอบหมายงานให้ชัดเจนมีกำหนดรายชื่อคนเบิกจ่ายให้ชัดเจน (หลักการตอบสนอง) หน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร (หลักความโปร่งใส) และจัดทำแผนปฏิบัติราชการอย่างชัดเจน ตรวจสอบได้ผู้บริหารควรให้ผู้รับผิดชอบงานรายงานผลการใช้งบประมาณตามปฏิทินการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง (หลักการรับผิดชอบ) โดยผู้รับผิดชอบโครงการ/หัวหน้า/เจ้าหน้าที่/บุคลากรมีการรายงานการใช้งบประมาณตามปฏิทินการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง

3. แนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ดังต่อไปนี้

3.1 การจัดตั้งงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า 1) หลักการรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องมีการประชุมกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการกำหนดทิศทางของแผนการบริหารกลยุทธ์การจัดตั้งงบประมาณให้ชัดเจน และสร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างระบบงานโดยการนำนวัตกรรมมาใช้ติดตามประเมินผลการจัดตั้งงบประมาณอย่างเป็นระบบเพื่อมอบหมายและคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยตรง 2) หลักการกระจายอำนาจ ผู้บริหารต้องมีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรให้รับผิดชอบงบประมาณให้มีความชัดเจน เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณสามารถชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัยได้ และเป็นบุคคลที่มีความรู้การจัดวางระบบการเงินและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายการบริหารการเงินได้ 3) หลักการมีส่วนร่วม ในการบริหารองค์กรจำเป็นต้องมีกระบวนการบริหารผู้บริหารต้องเปิดโอกาสผู้ปกครองนักเรียนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการรับรู้ ร่วมคิดหาแนวทางพัฒนากระบวนการและพัฒนาแผนการปฏิบัติงานประจำปี ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์เปลี่ยนของสังคมปัจจุบันกับแผนปฏิบัติงาน 4) หลักประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องใช้กระบวนการบริหารโดยมีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรให้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษรในการขับเคลื่อนแผนการปฏิบัติงาน การใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามเป้าหมาย ตัวชี้วัดโครงการต่างๆ ให้ถูกต้องตามระเบียบของการบริหารการเงินด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้

3.2 การจัดสรรงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า 1) หลักความโปร่งใส ผู้บริหารต้องใช้กระบวนการบริหารจัดการจัดสรรงบประมาณโดยมีการประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานงบประมาณให้ชัดเจนมีความโปร่งใสและมีกระบวนการ ที่สามารถตรวจสอบการใช้งบประมาณที่จัดสรรงบประมาณได้อย่างเป็นธรรม 2) หลักประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องจัดทำนโยบายและแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมาย ระยะเวลางบประมาณที่ได้ใช้อย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และบริหารจัดการที่เหมาะสมและให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา 3) หลักความเสมอภาค ผู้บริหารต้องจัดสรรงบประมาณให้มีความเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกว่า ส่วนงานใดส่วนงานหนึ่งต้องได้มากกว่ากันจนทำให้เกิดการแตกแยก 4) หลักการรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องสร้างกระบวนการและกลไกความรับผิดชอบให้มีผู้รับผิดชอบให้ปฏิบัติหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่การปฏิบัติงาน 5) หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีในการพัฒนาระบบหรือกระบวนการการจัดสรรงบประมาณ

3.3 การบริหารการเงิน บัญชี และสินทรัพย์ตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า 1) หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานบริหารการเงินให้มีความโปร่งใส ตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมทุกฝ่ายตรวจสอบได้ด้วยความโปร่งใส 2) หลักความเสมอภาค ด้านการบริหารการเงินต้องจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินให้ครอบคลุม จัดสรรงบประมาณให้

ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย 3) หลักนิติธรรม ด้านการบริหารการเงิน ผู้บริหารมีนโยบายการบริหารการเงิน โดยกำหนดเป้าหมายการใช้งบประมาณให้ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายอย่างชัดเจนในการรายงานการใช้จ่ายงบประมาณอย่างถูกต้องและการรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเป็นไปตามระเบียบการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเป็นธรรม

3.4 การติดตามตรวจสอบประเมินผลการจ่ายงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า 1) หลักนิติธรรม ผู้บริหารมีการประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบประเมินผลการจ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานประจำปีอย่างถูกต้องและเป็นธรรม มีคำสั่งมอบหมายงานให้ชัดเจน เพื่อให้ได้รายงานให้ทราบถึง ข้อดี ข้อเสีย และปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงาน/โครงการมีปัญหา ช่วยให้แก้ไขปัญหได้อย่างตรงจุด ทันเวลา 2) หลักการตอบสนอง ผู้บริหารต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจนในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นใจ โดยมีการทำกิจกรรม KM ในการปฏิบัติงานฝากบุคลากรทุกคน 3) หลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรให้ผู้ที่ได้รับผิดชอบงานรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณตามปฏิทินการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้วยความโปร่งใสเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการจ่ายงบประมาณได้ 4) หลักการระับผิดชอบ ผู้บริหารต้องมีการสร้างกระบวนการบริหารและสร้างกลไกให้ผู้รับผิดชอบการติดตามตรวจสอบประเมินผลการจ่ายงบประมาณให้ปฏิบัติหน้าที่ชัดเจนและสร้างจิตสำนึกในการรับผิดชอบและรับผิดชอบต่อหน้าที่การปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำประเด็นมาอภิปรายผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และรายด้าน ทุกด้าน ผู้บริหารและหัวหน้างานงบประมาณ/การเงินมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดตั้งงบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการติดตามตรวจสอบประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ และด้านการบริหารการเงิน บัญชี และสินทรัพย์ ตามลำดับความสำคัญ

1.1 การจัดตั้งงบประมาณภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ ผู้บริหารและหัวหน้างานงบประมาณ/การเงินมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีการจัดทำแผน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานที่กำหนด มีการจัดทำแผนที่จัดทำมีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายวิธีการดำเนินการ งบประมาณ อัตราค่าจ้าง และระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน ซึ่งผลการวิจัยบางประการสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิทย์ บุญประคม (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล 2) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ 3) แนวทางในการการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา (1) ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักในการปฏิบัติตามระเบียบต่างๆ (2) ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี (3) ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรมีการสรุปผลการ

ดำเนินงานในแต่ละปีงบประมาณ (4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานด้านต่างๆ (5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรกำหนดขอบเขตงานและเป้าหมายงาน (6) ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรกำหนดลำดับความสำคัญการใช้งบประมาณ

1.2 การจัดสรรงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ ผู้บริหารและหัวหน้างานงบประมาณ/การเงิน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานด้านการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามที่สำนักงบประมาณกำหนด และมีการนำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยบางประการสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราพร กริ่งไกร (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในอันดับสูงสุด คือด้านหลักประสิทธิภาพ โรงเรียนมีปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหาอยู่ในอันดับสูงสุด คือด้านหลักประสิทธิภาพ และด้านที่มีปัญหาลดต่ำสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม

1.3 การบริหารการเงิน บัญชี และสินทรัพย์ ภาพรวม ด้านการบริหารการเงิน บัญชี และสินทรัพย์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการติดหรือเขียนหมายเลขรหัสหรือ หมายเลขครุภัณฑ์ไว้ที่ทรัพย์สินทุกรายการ และมีการบันทึกบัญชีเงินฝากคลังทันทีที่มีการนำส่งคลัง ซึ่งผลการวิจัยบางประการสอดคล้องกับงานวิจัยของชนากานต์ คงกะพันธ์ (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณสู่สถานศึกษา ความความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีการปฏิบัติมากที่สุดในเรื่องการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้เงิน ปัญหาการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณสู่สถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษามีปัญหาในการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีปัญหาการปฏิบัติสูงสุด คือเรื่องการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

1.4 การติดตามตรวจสอบประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีการติดตามและประเมินความเสี่ยง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และการประเมินความสำเร็จของการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยรับงบประมาณตามแผนการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งผลการวิจัยบางประการสอดคล้องกับงานวิจัยของอาภาวรรณ สงวนหงษ์ (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารการเงินและบัญชี ด้านการรับ-จ่ายเงิน และด้านระเบียบและแนวทางการปฏิบัติงานมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านความถูกต้องและครบถ้วน แต่ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี ด้านการตรวจสอบใบสำคัญ ด้านความสามารถของบุคลากร และด้านการบันทึกบัญชี ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านความถูกต้องและครบถ้วน 2) การบริหารการเงินและบัญชีด้านการ รับ-จ่ายเงิน ด้านระเบียบแนวทางการปฏิบัติงาน และด้านการบันทึกบัญชีมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านเสร็จตามเวลาที่กำหนด แต่ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี ด้านการตรวจสอบใบสำคัญ และด้านความสามารถของบุคลากรไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านเสร็จตามเวลาที่กำหนด 3) การบริหารการเงินและบัญชี ด้านการรับ-จ่ายเงิน ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี และด้านการตรวจสอบใบสำคัญ มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านสามารถตรวจสอบได้ แต่ด้านระเบียบและแนวทางการปฏิบัติงานด้านความสามารถของบุคลากร และด้านการบันทึกบัญชี ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านสามารถตรวจสอบได้

2. ผลการศึกษาวិธีการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ได้แก่ 1) หลักความรับผิดชอบ มีการประชุมกับ

ผู้ใต้บังคับบัญชาให้รับผิดชอบเรื่องการเงินและงบประมาณชัดเจน 2) หลักการกระจายอำนาจ มีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรให้รับผิดชอบงบประมาณการเงิน 3) หลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีเข้าร่วมในการรับรู้กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี 4) หลักประสิทธิภาพ มีแผนการใช้จ่ายงบประมาณชัดเจน มีตัวชี้วัด ในโครงการบริหารด้วยความโปร่งใส 5) หลักความเสมอภาค มีการจัดสรรงบประมาณให้มีความเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกว่า ส่วนงานใดส่วนงานหนึ่งต้องได้มากกว่ากันจนทำให้เกิดการแตกแยกในองค์กร 6) หลักความโปร่งใส มีคณะกรรมการทำงานการจัดสรรงบประมาณให้ชัดเจนตรงไปตรงมาอย่างมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของราชบัณฑิตยสถาน (2566) ได้ให้ความหมายธรรมาภิบาล เป็นคำที่ประกอบด้วยศัพท์ 2 ศัพท์ด้วยกัน คือ ธรรม กับ อภิบาล ในการบริหารงานนี้มีความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือหาได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึงศีลธรรมคุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวงซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติปฏิบัติอาทิความโปร่งใสตรวจสอบได้ การปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก ผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของแสงเทียน จิตโรตติ (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส และข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุดในระดับ ผู้บริหารทุกท่านได้ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารงบประมาณ โรงเรียนทุกโรงเรียนจะมีการพัฒนาที่เจริญยิ่งขึ้นไป รองลงมาในระดับ ต้องสำรวจความถนัดและความสนใจของบุคลากร แล้วจึงมอบหมายงาน ระดับ บุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องทำงานและรับทราบการดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณในโครงการต่างๆ ระดับควรเพิ่มการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลให้มาก/การให้ความรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาล ระดับควรนำข้อเสนอแนะของครู มาร่วมพิจารณาหาผลดี ผลเสียในการดำเนินงาน และระดับ ควรสังเกตพฤติกรรมของบุคลากรด้วยตนเองมากกว่าฟังจากคำบอกเล่า และผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของผจญ อหันทะ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนของรัฐ คือ 1) ด้านหลักนิติธรรมการบริหารงานต้องดำเนินการตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับให้เคร่งครัดด้วยความเมตตา 2) ด้านหลักคุณธรรมต้องยึดหลักของความเมตตาธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติ 3) ด้านหลักความโปร่งใสต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใสด้วยชี้แจงเหตุผล ด้วยความตรงไปตรงมาสามารถตรวจสอบได้ 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วมควรปรึกษาหารือในการดำเนินการ ทุกคนมีส่วนเสนอแนะ 5) ด้านหลักความรับผิดชอบต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ตนเองชอบด้วยกฎหมายด้วยความบริสุทธิ์ใจ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า บุคลากรต้องคำนึงถึงการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับด้วยความรับผิดชอบและประหยัดให้เกิดความคุ้มค่า

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ได้แก่ 1) หลักประสิทธิผล ต้องมีกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ 2) หลักความรับผิดชอบ ควรมีการประชุมวางแผนกับผู้ใต้บังคับบัญชา 3) หลักการกระจายอำนาจ มีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรให้รับผิดชอบงบประมาณการเงิน 4) หลักการมีส่วนร่วม ควรเปิดโอกาสผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการรับรู้กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี 5) หลักประสิทธิภาพ ต้องมีแผนการใช้จ่ายงบประมาณชัดเจนตรงตามตัวชี้วัดในโครงการด้วยความโปร่งใส 6) หลักความเสมอภาค ควรจัดสรรงบประมาณให้มีความเท่าเทียมกัน 7) หลักความโปร่งใส ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานการจัดสรรงบประมาณให้ชัดเจนตรงไปตรงมาอย่างมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ผลการวิจัยมีความสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของเพ็ญพรรณ บางอร (2562) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการระบบบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สบเมยวิทยาคม อำเภอสบเมย จังหวัด

แม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการระบบบริหารงานงบประมาณ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งงานที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหามากที่สุด คือ งานแผนและควบคุมภายใน รองลงมาคืองานบัญชี และงานการเงิน งานที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ งานสารสนเทศ รองลงมาคืองานพัสดุและสินทรัพย์ 2) แนวทางการบริหารจัดการระบบบริหารงานงบประมาณ ของโรงเรียนสบเมยวิทยาคมอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน (P) เป็นขั้นของการวางแผนร่วมกันทั้งกลุ่มงานเป็นหน้าที่หลักของงานแผน งานในการจัดทำเอกสาร การติดตาม และตรวจสอบ ขั้นการดำเนินงาน (D) เป็นการขอใช้งบประมาณที่ต้องมีความความถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็วตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน เป็นหน้าที่หลักของงานการพัสดุและสินทรัพย์งานการเงินและงานบัญชี ขั้นการตรวจสอบการดำเนินงาน (C) เป็นการตรวจสอบเอกสารหลักฐานทั้งการเงิน บัญชี พักและสินทรัพย์ ทั้งจากผู้ตรวจสอบภายในและภายนอก ขั้นปรับปรุงแก้ไข (A) เป็นการสรุปผลโครงการโดยระบุปัญหา วิธีการ และข้อเสนอ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดตั้งงบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการบริหารการเงิน ด้านการติดตามตรวจสอบประเมินผลการจ่ายงบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 10 ประการ ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาคและหลักมุ่งเน้นฉันทามติในการบริหารงานงบประมาณ ได้แก่

1. การจัดตั้งงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล การจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมครูบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่าย เพื่อปรึกษาหารือข้อคิดเห็น โดยมีการกำหนดทิศทางวิสัยทัศน์ เป้าหมายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายต่างๆ ให้ชัดเจน เพื่อง่ายต่อการติดตามและตรวจสอบให้เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี

2. การจัดสรรงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล การจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีมีการกำหนดเป้าหมาย จัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่างๆ ตามความเหมาะสมตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น หรือเสนอความต้องการในการใช้จ่ายงบประมาณ

3. การบริหารการเงิน บัญชี และสินทรัพย์ตามหลักธรรมาภิบาล ในการเบิกจ่ายต้องเป็นไปตามระเบียบ สามารถตรวจสอบได้ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายต่างๆ ให้ชัดเจนเพื่อง่ายต่อการติดตามและตรวจสอบ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้งบประมาณต้องดำเนินการเบิกจ่ายให้ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย และผู้บริหารควรกำกับติดตามการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการและเป็นไปตามระเบียบ

4. การติดตามตรวจสอบประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามและตรวจสอบผลการใช้จ่ายงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดให้ผู้รับผิดชอบโครงการ/หัวหน้า/เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ รายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้เห็นถึงความสำเร็จตามเป้าหมายและผู้รับผิดชอบการเบิกจ่ายงบประมาณต้องรายงานผลการใช้งบประมาณให้คณะกรรมการ

สถานศึกษาเห็นชอบก่อนนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชน ผู้วิจัยสามารถสรุปและสังเคราะห์ตามประเด็นดังกล่าวเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยได้ สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยด้านการบริหารการเงิน บัญชี และสินทรัพย์ ไปเป็นแนวทางการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาต่อไป

1.2 ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากแต่สถานศึกษาควรนำผลการวิจัย ด้านการติดตามตรวจสอบประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ไปเป็นแนวทางการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเรื่องการติดตามและประเมินผลที่ได้จากการนำแนวทางการบริหารงาน

งบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ไปใช้ปฏิบัติจริง

2.2 ควรทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแนวทางการบริหารงานงบประมาณของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2.3 ควรทำการวิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบหรือวิธีการบริหารงบประมาณของโรงเรียนซึ่งจะได้
แนวทางที่หลากหลายเพื่อเป็นคู่มือแนวปฏิบัติของสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: แมทซ์พอยท์.
- เกตุจันทร์ทา ศรีวะรมย์. (2560). **กลยุทธ์การบริหารงบประมาณที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ชนากานต์ คงกะพันธ์. (2558). **การศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี. (2546). **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. รายงานการวิจัย. สถาบันพระปกเกล้า.
- ผจญ อหันตะ. (2559). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนของรัฐในเขตอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล). (2548). **หลักธรรมาภิบาลและประมุขศิลป์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ชัยมงคลพรินติ้ง.
- เพ็ญพรรณ บางอร. (2562). **แนวทางการบริหารจัดการระบบบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน สบเมยวิทยาคม อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2566). **ธรรมาภิบาล**. แหล่งที่มา <http://th.wikipedia.org/wiki> สืบค้นเมื่อ 10 มิ.ย. 2566.
- วรวิทย์ บุญประคม. (2565). **การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1. (2566). **รายงานการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564**. แหล่งที่มา <https://aya1.go.th> สืบค้นเมื่อ 10 มิ.ย. 2566.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). **คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- แสงเทียน จิตรโชติ. (2560). **แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาสในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อัจฉราพร กรีกไกร. (2558). **การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อภาวรรณ สงวนหงส์. (2563). **การบริหารการเงินและบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรงานการเงินและบัญชี สังกัดกระทรวงพาณิชย์**. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Keeves, Peter J. (1988). **Model and Model Building: Educational Research Methodology and Measurement : An International Handbook**. Oxford: Pergamon Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607–610.